

8. 12. 2014, MF Dnes, s. 7

Důchodová komise: Penzijním fondům přihrajeme více „chudých“ a malé děti
Jitka Vlková

Důchodová komise chce do třetího pilíře penzijního spoření zapojit nízkopříjmové skupiny. Kritici však varují, že to je krok zpět, který vyjde na půl miliardy. Odborná komise pro důchodovou reformu přichází s řešením, jak do penzijních fondů ve třetím pilíři dostat více klientů. Fondy totiž od roku 2013 trpí poklesem klientů, navíc jim nyní vláda zruší druhý pilíř.

Šéf komise Martin Potůček navrhuje motivovat lidi ke vstupu do třetího penzijního pilíře větším státním příspěvkem. Zvedl by maximum z 230 na 250 korun měsíčně. Příspěvek by navíc chtěl dávat také těm, kteří si spoří málo. Už za úložku 100 korun měsíčně by odměňoval 40 korunami ze státního. Dnes přitom musí účastník spořit minimálně 300 korun měsíčně, aby od státu nějaký příspěvek dostal. „Pro méně majetné skupiny obyvatel je minimální výše úložky zajišťující státní podporu prohibitivní,“ uvádí v materiálu Potůček. I „chudí“ by se tak začali hlásit do penzijních fondů, kterým již druhým rokem ubývají klienti. Ekonomové nicméně upozorňují, že motivace občanů prostřednictvím nízkých úložek problém zabezpečení na penzi neřeší. Vznikne pouze falešný dojem, že si lidé spoří na důchod, a vláda si odškrtně jednu z položek v programovém prohlášení.

Ve „starém“ třetím pilíři se spoří v průměru 564 korun měsíčně, v novém (pravidla se měnila od roku 2013 a motivovala lidi ukládat si větší částky) je to 692 korun. „Zatímco dříve byla často startovací částkou třeba jen stokoruna, dnes klienti začínají na pětistovce. Lidé, kteří si v současnosti zakládají třetí pilíř, častěji volí jako startovací částku takovou sumu, aby na příspěvek dosáhli,“ říká Jan Sedláček, mluvčí Asociace penzijních společností ČR (APS ČR). Potůčkův návrh jde proti tomuto trendu.

V návrhu komise pro důchodovou reformu navíc zcela chybí, jaké dopady budou mít zamýšlená opatření na rozpočet. Řada lidí by totiž nově dosáhla na státní podporu, která by jim musela být vyplacena. „Na státní příspěvek dnes nedosáhne zhruba 20 procent účastníků třetího pilíře, protože si ukládají méně než 300 korun měsíčně. Jedná se tedy aktuálně asi o 960 tisíc lidí,“ říká Jan Sedláček. Pokud by bezmála milion lidí měl dostávat přinejmenším 40 korun měsíčně, stálo by to minimálně 460 milionů ročně. Už dnes stát přispívá na třetí pilíř šest miliard korun a o dalších téměř pět miliard přichází kvůli úlevám na sociálním a zdravotním pojištění pro účastníky i zaměstnavatele.

Problém třetího pilíře v současné podobě spočívá v tom, že jako polštář k důchodu nefunguje. V šedesáti letech (podle starých pravidel i dříve) se dají úspory vybrat najednou a najednou také utratit. A tyto podmínky by se podle návrhů Potůčkovy komise měly ještě rozvolnit.

Jednou za dobu trvání smlouvy, nejdříve po deseti letech spoření, by měl účastník nárok na předčasný výběr až poloviny svých úspor. Přišel by tím o státní příspěvek a daňové zvýhodnění. Pokud by však peníze do určité doby do fondu zase vrátil, vrátil by se mu i příspěvek.

Myšlenku dlouhodobé pojistky na důchod a dlouhodobé renty namísto jednorázové výplaty podporuje komise návrhem na osvobození dlouhodobé renty od daně z příjmů. Při jednorázové výplatě se totiž daní výnos a také příspěvky zaměstnavatele (sazba 15 %). Další klienty by mohly fondy získat mezi dětmi. Minimální věk pro účast by se snížil z 18 let prakticky na nulu, aby dětem mohli spořit rodiče jako u stavebního spoření. Sáhnout na úspory by si ale mohly děti nejdříve v dospělosti.

Stavu třetího pilíře nepomáhá ani nedostatečná motivace zprostředkovatelů pro získávání nových klientů. Důvodem je výše provizí zastropovaná na zhruba 870 korunách (3,5 % průměrné mzdy). Komise ve spolupráci s Ministerstvem financí navrhuje vyjít penzijním společnostem vstříc a provize až zdvojnásobit. Fondům chce komise pomoci rozvolněním pravidel pro investování úspor a mírnějšími požadavky na kapitál. Penzijní firmy by měly navíc nárok na úhradu nákladů při spolupráci s exekutory.

Kompenzace za druhý pilíř Navrhované změny se dají vyložit jako určitá kompenzace pro penzijní společnosti za chystané zrušení druhého pilíře. K tomu se vláda chystá nejdříve od ledna 2016. Důchodové firmy vyčíslily náklady spojené s druhým pilířem na zhruba 400 milionů korun.

Počet klientů takzvaného doplňkového penzijního spoření, jak se třetí pilíř oficiálně nazývá, kulminoval na konci roku 2012 číslem 5,1 milionu. Od té doby klesá. Jen od začátku letošního roku do konce září přišly fondy o 120 tisíc klientů. Staří klienti v takzvaných transformovaných fonděch, kde jich je aktuálně 4,6 milionu, přitom budou už jen ubývat. Vstup do nich je totiž od roku 2013 zavřený.

Noví zájemci vstupují do takzvaných účastnických fondů, které se liší tím, že účastníkům negarantují neprodělek. Zatímco transformované fondy (kvůli garancím neprodětku) zpravidla nedokázaly porazit ani inflaci, účastnické mohou zajímavě vydělat i prodělat. Výnosy se v nich aktuálně (konec třetího čtvrtletí) pohybují od nuly do 33 procent, žádný není v minusu. Součástí nového spoření už není výsluhová penze, která umožňovala čerpat peníze v průběhu spoření.